

מסכת שבועות

רבי אלטר שאול פפעפער זצ"ל

בעל "אבני זכרון"

דרשתי בש"ק פ' ויקרא שנת תר"ע לפ"ק בבהכ"נ א"ח אנשי מאראמאראש פה נוא-יארק יע"א.

מצינו דוגמת שאלה זו בש"ס נראה, דהנה התוי"ט בריש מס' שבועות הביא שהרמב"ם ז"ל הוסיף עוד טעם להא דסידרו שבועות אחר מכות, לפי ששבועות היא ג"כ ממעשה הדיינים, שאין רשות לכוף על השבועה אלא הדיינים, ולכן נסמך למכות שאין בכח להלקות אלא לב"ד. ולכאורה קשה, למה לי' להרמב"ם להוסיף טעם אחר.

אך י"ל דהטעם הנזכר בגמרא נראה להרמב"ם דוחק, דהרי המשנה דחייב על הראש שתים היא באמצע מס' מכות, ולטעם הש"ס הי' לו למיתני המשנה דחייב על הראש כו' בשילהי המסכתא, ולכן כתב הרמב"ם טעם אחר. אך דא"כ קשה, למה לא משני הש"ס טעם זה דהוא יותר מורווח, ואם הש"ס לא ניחא לי' בטעם זה א"כ איך כתבו הרמב"ם ז"ל. אמנם י"ל, דהרי טעם הרמב"ם לא שייך אלא אליבא דרב ור' אלעזר דס"ל דשבועת השומרין היכא דלא כפרו ממון חייבין עלי' עכ"פ משום שבועת ביטוי, א"כ יש שייכות לב"ד לחיוב שבועת ביטוי, אבל לשמואל ור' אמי דס"ל דכל שבועה שהדיינים משביעין אותה אין זה משום שבועת ביטוי, א"כ לא שייך לומר דלהכי תנא שבועות בתר מכות משום ששניהם באים ע"י הב"ד, דהרי המשנה דריש שבועות בשבועת ביטוי מיירי דפטור אם הב"ד משביעין אותו. וא"כ י"ל דהש"ס בריש שבועות אזיל לפרש טעם שיספיק אליבא דשמואל ור' אמי, וע"כ לא קאמר הטעם משום ששניהם באים ע"י הב"ד, דהרי שבועת ביטוי אינה באה בשום פעם ע"י הדיינים, דכשהב"ד משביעין אותו אין כאן משום שבועת

[א] במשנה שילהי מס' שבועות תנן: ארבעה שומרין הן, שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר, שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל, נושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבוי' כו' ומשלמין את האבידה ואת הגניבה כו', בגמרא: אמר לשומר כו' אמר רב וכולן פטורין משום שבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי, ושמואל אמר אף פטורין משום שבועת ביטוי כו', גופא א"ר אמי כל שבועה שהדיינים משביעין אותה אין בה משום שבועת ביטוי כו', ר' אלעזר אומר כולן פטורין משבועת שומרין וחייבין משום שבועת ביטוי חוץ מאיני יודע מה אתה סח דשואל, וגניבה ואבידה דנושא שכר והשוכר שהוא חייב, שהרי כפרו ממון. הדרן עלך ארבעה שומרין וסליקא לה מסכת שבועות. הדרן עלך מס' שבועות והדרן עלן דעתן עלך מס' שבועות.

ובריש המסכתא תנן: שבועות שתים שהן ארבע, פירש"י ז"ל שבועות שתים כו' בשבועת ביטוי שפתים הכתוב בויקרא אצל קרבן עולה ויורד קאמר כדמפרש בפ' שלישי דף כ' ע"א. ואמרינן עלה בגמרא, מכדי תנא ממכות סליק, מאי שנא דתני שבועות, ומשני משום דתני חייב על הראש שתים אחת מיכן ואחת מיכן, ועל הזקן שתים מכאן ושתים מיכן חדא דמחייב עלה תרתין, תנא נמי שבועות שתים שהן ארבע.

לחבר ולקשר סוף המסכתא לתחלתה, וגם ליישב לשון חכמים מרפא ששאלו מכדי תנא ממכות סליק שלא